

LIETUVOS RESPUBLIKOS KONSTITUCINIS TEISMAS

SPRENDIMAS

DĖL ATSIŠAKYMO NAGRINĖTI PRAŠYMĄ NR. 1A-127/2021

2022 m. sausio 5 d. Nr. KT3-A-S3/2022

Vilnius

Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas, susidedantis iš Konstitucinio Teismo teisėjų Gintaro Godos, Vytauto Greičiaus, Danutės Jočienės, Giedrės Lastauskienės, Vytauto Mizaro, Algio Norkūno, Daivos Petrylaitės, Janinos Stripeikienės,

sekretoriaujant Vaivai Matuizaitei,

Konstitucinio Teismo tvarkomajame posėdyje apsvaustė pareiškėjos [duomenys neskelbiami] prašymą Nr. 1A-127/2021.

Konstitucinis Teismas

nustatė:

1. Pareiškėja prašo ištirti, ar Lietuvos Respublikos Konstitucijos 23, 30 straipsniams neprieštarauja Lietuvos Respublikos nekilnojamojo turto registro įstatymas.

2. Iš pareiškėjos prašymo ir jo priedų matyti, kad ji savo konstitucinių teisių pažeidimą sieja su valstybės įmonės Registrų centro Turto registrų tvarkymo tarnybos Nekilnojamojo turto registro departamento Alytaus skyriaus (toliau – Registrų centro teritorinis registratorius) 2019 m. spalio 23 d. sprendimu, kuriuo pagal trečiojo suinteresuoto asmens prašymą išregistruotas Nekilnojamojo turto registre įregistruotas juridinis faktas apie sudarytą terminuotą žemės sklypo panaudos sutartį, pagal kurią pareiškėja buvo panaudos gavėja. Dėl šio Registrų centro teritorinio registratoriaus sprendimo pareiškėja padavė skundą valstybės įmonės Registrų centro Centrinio registratoriaus ginčų nagrinėjimo komisijai (toliau – Registrų centro centrinis registratorius), kuri 2020 m. sausio 10 d. sprendimu paliko galioti minėtą Registrų centro teritorinio registratoriaus sprendimą.

Vilniaus apygardos administracinis teismas 2020 m. rugpjūčio 4 d. sprendimu atmetė pareiškėjos skundą, kuriuo ji prašė, be kita ko, panaikinti minėtus Registrų centro teritorinio ir centrinio registratorių sprendimus, priteisti iš valstybės įmonės Registrų centro turtinę žalą, pasak pareiškėjos, atsiradusią dėl šios valstybės įmonės neteisėtų veiksmų. Lietuvos vyriausiasis

administracinis teismas 2021 m. birželio 30 d. neskundžiama nutartimi pareiškėjos apeliacinį skundą atmetė ir Vilniaus apygardos administracinio teismo 2020 m. rugpjūčio 4 d. sprendimą paliko nepakeistą.

3. Pareiškėjos prašymas Konstituciniam Teismui pateiktas 2021 m. spalio 29 d.

Konstitucinis Teismas

konstatuoja:

4. Pagal Konstitucijos 106 straipsnio 4 dalį (2019 m. kovo 21 d. redakcija) kiekvienas asmuo turi teisę kreiptis į Konstitucinį Teismą dėl Konstitucijos 105 straipsnio 1 ir 2 dalyse nurodytų aktų, jeigu jų pagrindu priimtas sprendimas pažeidė šio asmens konstitucines teises ar laisves ir šis asmuo išnaudojo visas teisinės gynybos priemones.

5. Kaip minėta, pareiškėja prašo ištirti, ar Konstitucijos 23, 30 straipsniams neprieštarauja Nekilnojamojo turto registro įstatymas.

5.1. Iš pareiškėjos prašyme pateiktų argumentų matyti, kad ji abejoja, ar Konstitucijos 30 straipsnio 2 daliai neprieštarauja Nekilnojamojo turto registro įstatymo (2001 m. birželio 21 d. redakcija) 34 straipsnis „Dėl Nekilnojamojo turto registro tvarkytojo kaltės atsiradusios žalos atlyginimas“, kuriame nustatyta:

„1. Dėl Nekilnojamojo turto registro tvarkytojo kaltės atsiradusi žala atlyginama įstatymų nustatyta tvarka. Asmuo dėl žalos atlyginimo į Nekilnojamojo turto registro tvarkytoją turi kreiptis ne vėliau kaip per vieną mėnesį nuo tos dienos, kurią šis sužinojo apie nuostolių atsiradimą.

2. Nekilnojamojo turto registro tvarkytojas už asmenų patirtą žalą neatsako, jeigu yra bendri atleidimo nuo civilinės atsakomybės pagrindai, taip pat tais atvejais, kai žalos patyrę asmenys:

<...>

2) per vieną mėnesį nuo tos dienos, kurią sužinojo apie netikslų ar neteisingą įrašą nekilnojamojo turto registre, nesiėmė įstatymų nustatytų priemonių pažeistoms teisėms apginti.

<...>“

5.1.1. Pasak pareiškėjos, dėl Nekilnojamojo turto registro įstatymo (2001 m. birželio 21 d. redakcija) 34 straipsnio 1 dalyje, 2 dalies 2 punkte nustatyto per trumpo ir nelogiško kreipimosi į Nekilnojamojo turto registro tvarkytoją dėl žalos atlyginimo termino valstybė (valstybės įmonė Registrų centras) išvengė pareigos teisingai atlyginti neteisėtais valstybės institucijos (valstybės įmonės Registrų centro) pareigūnų veiksmais padarytą materialinę žalą ir taip pažeidė Konstitucijos 30 straipsnio 2 dalį.

5.1.2. Šiame kontekste pažymėtina, kad, kaip matyti iš minėtų Vilniaus apygardos administracinio teismo 2020 m. rugpjūčio 4 d. sprendimo ir Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2021 m. birželio 30 d. nutarties, pareiškėjos reikalavimas priteisti iš valstybės įmonės

Registru centro turtinę žalą nebuvo patenkintas ne dėl to, kad pareiškėja nesilaikė Nekilnojamojo turto registro įstatymo (2001 m. birželio 21 d. redakcija) 34 straipsnio 1 dalyje, 2 dalies 2 punkte nustatyto kreipimosi dėl žalos atlyginimo į Nekilnojamojo turto registro tvarkytoją termino, o dėl to, kad nebuvo nustatyti Nekilnojamojo turto registro tvarkytojo neteisėti veiksmai.

Vadinasi, Nekilnojamojo turto registro įstatymo (2001 m. birželio 21 d. redakcija) 34 straipsnio 1 dalies nuostata „[a]smuo dėl žalos atlyginimo į Nekilnojamojo turto registro tvarkytoją turi kreiptis ne vėliau kaip per vieną mėnesį nuo tos dienos, kurią šis sužinojo apie nuostolių atsiradimą“, 2 dalies 2 punktas nebuvo pagrindas priimant sprendimą, galėjusį pažeisti pareiškėjos konstitucines teises ar laisves.

5.1.3. Konstitucinis Teismas ne kartą yra konstatavęs, kad Konstitucijos 106 straipsnio 4 dalyje (2019 m. kovo 21 d. redakcija) nurodytas asmuo turi teisę kreiptis į Konstitucinį Teismą su prašymu ištirti, ar Konstitucijai ir (ar) įstatymams neprieštarauja tik tokie Konstitucijos 105 straipsnio 1 ir 2 dalyse nurodyti aktai, kurių pagrindu priimtas sprendimas galėjo pažeisti šio asmens konstitucines teises ar laisves; pagal Konstituciją minėtas asmuo neturi teisės kreiptis į Konstitucinį Teismą dėl Konstitucijos 105 straipsnio 1 ir 2 dalyse nurodytų aktų, jeigu jų pagrindu nebuvo priimta tokio sprendimo (*inter alia* 2019 m. lapkričio 6 d. sprendimas Nr. KT43-A-S31/2019, 2020 m. vasario 5 d. sprendimas Nr. KT19-A-S19/2020, 2021 m. lapkričio 17 d. sprendimas Nr. KT184-A-S170/2021).

5.1.4. Vadinasi, pagal Konstituciją pareiškėja neturi teisės kreiptis į Konstitucinį Teismą dėl Nekilnojamojo turto registro įstatymo (2001 m. birželio 21 d. redakcija) 34 straipsnio 1 dalies tiek, kiek nurodyta pareiškėjos, 34 straipsnio 2 dalies 2 punkto atitikties Konstitucijai.

5.1.5. Pagal Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo įstatymo 69 straipsnio 1 dalies 1 punktą Konstitucinis Teismas savo sprendimu atsisako nagrinėti prašymą ištirti teisės akto atitiktį Konstitucijai, jeigu prašymas paduotas institucijos ar asmens, neturinčių teisės kreiptis į Konstitucinį Teismą.

5.1.6. Taigi yra pagrindas atsisakyti priimti nagrinėti šią pareiškėjos prašymo dalį.

5.2. Iš pareiškėjos prašyme pateiktų argumentų taip pat matyti, kad ji prašo ištirti, ar Konstitucijos 23 straipsniui neprieštarauja Nekilnojamojo turto registro įstatymas (2001 m. birželio 21 d. redakcija su vėlesniais pakeitimais ir papildymais) tiek, kiek, pasak pareiškėjos, jame nenustatyta Nekilnojamojo turto registro tvarkytojo pareiga įsitikinti jam pateiktų dokumentų teisėtumu ir teisingumu, jo pareiga išregistruoti juridinius faktus tik remiantis galiojančiais teisėtais dokumentais ir informuoti susijusias šalis apie juridinio fakto išregistravimo įvykį.

5.2.1. Pareiškėjos nuomone, asmens (naujo žemės sklypo savininko) pranešimas dėl panaudos sutarties nutraukimo, kuriuo remiantis buvo išregistruotas juridinis faktas apie ankstesnės savininkės su pareiškėja sudarytą panaudos sutartį, negalėjo būti laikomas dokumentu pagal

Nekilnojamojo turto registro įstatymo (2001 m. birželio 21 d. redakcija) 22 straipsnio 7 arba 10 punktus, t. y. dokumentu, kuriuo remiantis Nekilnojamojo turto registro tvarkytojas turėtų keisti esamus, įstatymų nustatyta tvarka nenuginčytus registro duomenis. Pasak pareiškėjos, Registrų centro teritorinis ir centrinis registatoriai savaip aiškino panaudos sutarties nutraukimą reglamentuojančias materialinės teisės normas ir tokio aiškinimo pagrindu panaikino teisėtą pareiškėjos daiktinę teisę. Pareiškėjos teigimu, Registrų centro centrinis registраторius klaidingai išaiškino, kad norėdama vienašališkai nutraukti panaudos sutartį šalis privalo išreikšti savo valią apie numatomą sutarties nutraukimą pranešimu informuodama kitą sutarties šalį. Be to, pareiškėja nesutinka su Registrų centro centrinio registatoriaus vertinimu, kad pareiškėjai adresuotas ir Registrų centro teritoriniam registраторiui pateiktas minėtas asmens (naujo žemės sklypo savininko) pranešimas dėl panaudos sutarties nutraukimo yra laikytinas pranešimu, kuriuo ji buvo informuota apie panaudos sutarties nutraukimą.

5.2.2. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas 2021 m. birželio 30 d. nutartyje pažymėjo, jog Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas yra išaiškinęs, kad Nekilnojamojo turto registro tvarkytojas, įrašydamas naujus registro duomenis arba pakeisdamas esamus, neturi teisės savarankiškai aiškinti ar interpretuoti pateiktų dokumentų, kurie nurodyti Nekilnojamojo turto registro įstatymo 22 straipsnyje, turinio ir atitinkamai keisti duomenų; nekilnojamojo turto registro tvarkytojas nėra įgaliotas spręsti dėl sandorių galiojimo civilinės teisės prasme (be kita ko, Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2010 m. gruodžio 16 d. sprendimas administracinėje byloje A²⁶¹-1816/2010, 2017 m. sausio 12 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. A-128-492/2017, 2011 m. birželio 23 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A⁴⁴²-2253/2011). Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2021 m. birželio 30 d. nutartyje pažymėta ir tai, kad nekilnojamojo turto registраторius nesprenžia ginčų tarp suinteresuotų asmenų dėl pačios daiktinės teisės ar jos turinio, juridinio fakto buvimo ir turinio; Nekilnojamojo turto registro tvarkytojo funkcija yra tik duomenų iš jam pateiktų dokumentų apie nekilnojamąjį turtą perkėlimas į Nekilnojamojo turto registrą; Nekilnojamojo turto registro tvarkytojui įstatymas nesuteikia teisės vertinti jam pateiktų dokumentų apie nekilnojamąjį turtą teisėtumo (be kita ko, Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2011 m. spalio 13 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A⁴⁹²-3130/2011).

Pažymėtina, kad Vilniaus apygardos administracinis teismas 2020 m. rugpjūčio 4 d. sprendime pareiškėjai adresuotą ir Registrų centro teritoriniam registраторiui pateiktą minėtą asmens (naujo žemės sklypo savininko) pranešimą dėl panaudos sutarties nutraukimo įvertino kaip Nekilnojamojo turto registro įstatymo (2001 m. birželio 21 d. redakcija) 22 straipsnio 7 ir 10 punktus atitinkantį dokumentą, t. y. tinkamą dokumentą juridiniam faktui išregistruoti iš Nekilnojamojo turto registro, ir konstatavo, kad pareiškėja buvo tinkamai informuota apie šį pranešimą, aiškiai suvokė jo esmę ir turinį, t. y. kad žemės sklypo savininkas nutraukia panaudos

sutartį prieš terminą, tačiau neginčijo vienašalio panaudos sutarties nutraukimo įstatymų nustatyta tvarka.

Pažymėtina ir tai, kad Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas 2021 m. birželio 30 d. nutartyje konstatavo, jog Registrų centro teritoriniam registratoriui buvo pateikti įrodymai, kad panaudos sutartis vienašališkai nutraukta, bet nepateikti įrodymai, kad pareiškėja teismine tvarka yra nuginčijusi šį vienašalį panaudos sutarties prieš terminą nutraukimą; todėl Registrų centro teritorinis registratorius pagrįstai ir teisėtai atliko pakeitimus Nekilnojamojo turto registre.

5.2.3. Taigi iš šios pareiškėjos prašymo dalies matyti, kad nors pareiškėja prašo ištirti, ar Konstitucijos 23 straipsniui neprieštarauja Nekilnojamojo turto registro įstatymas (2001 m. birželio 21 d. redakcija su vėlesniais pakeitimais ir papildymais) tiek, kiek nurodyta pareiškėjos, iš esmės ji nesutinka su dėl jos priimtais teismų sprendimais ir juose patektu bylos aplinkybių teisiniu vertinimu, kaip antai, Vilniaus apygardos administracinio teismo 2020 m. rugpjūčio 4 d. sprendime nustatyta aplinkybe, kad naujo žemės sklypo savininko pranešimas dėl panaudos sutarties nutraukimo buvo įvertintas kaip tinkamas dokumentas juridiniam faktui išregistruoti iš Nekilnojamojo turto registro ir kad pareiškėja buvo tinkamai informuota apie šį pranešimą, aiškiai suvokė jo esmę ir turinį, taip pat Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2021 m. birželio 30 d. nutartyje nustatytu faktu, kad, be kita ko, panaudos sutartis yra vienašališkai nutraukta ir kad nepateikti įrodymai, jog pareiškėja teismine tvarka yra nuginčijusi šį vienašalį panaudos sutarties prieš terminą nutraukimą.

Vadinasi, pareiškėja, nesutikdama su dėl jos priimtais teismų sprendimais, iš esmės kelia ne Nekilnojamojo turto registro įstatymo (2001 m. birželio 21 d. redakcija su vėlesniais pakeitimais ir papildymais) atitikties Konstitucijos 23 straipsniui, o šio įstatymo nuostatų aiškinimo ir jų taikymo teismų praktikoje klausimą.

5.2.4. Konstitucinis Teismas ne kartą yra konstatavęs, kad pagal Konstituciją jis neturi įgaliojimų peržiūrėti teismų išnagrinėtų bylų ir panaikinti (pakeisti) teismų sprendimų (*inter alia* 2019 m. lapkričio 12 d. sprendimas Nr. KT45-A-S32/2019, 2020 m. vasario 5 d. sprendimas Nr. KT21-A-S21/2020, 2021 m. lapkričio 17 d. sprendimas Nr. KT181-A-S167/2021); pagal Konstituciją Konstitucinis Teismas taip pat nesprenžia teisės aktų taikymo klausimų (*inter alia* 2020 m. lapkričio 6 d. sprendimas Nr. KT188-A-S173/2020, 2021 m. birželio 3 d. sprendimas Nr. KT89-A-S81/2021, 2021 m. lapkričio 17 d. sprendimas Nr. KT181-A-S167/2021); teisės taikymo klausimus sprendžia institucija, turinti įgaliojimus taikyti teisės aktus; įstatymų leidėjo neišspręsti teisės taikymo klausimai yra teismų praktikos dalykas (*inter alia* 2020 m. balandžio 29 d. sprendimas Nr. KT80-A-S75/2020, 2021 m. liepos 1 d. sprendimas Nr. KT121-A-S112/2021, 2021 m. lapkričio 17 d. sprendimas Nr. KT181-A-S167/2021). Prašymai išspręsti tokius klausimus yra nežinybingi Konstituciniam Teismui.

5.2.5. Vadinas, ši pareiškėjos prašymo dalis yra nežinybinga Konstituciniam Teismui.

5.2.6. Pagal Konstitucinio Teismo įstatymo 69 straipsnio 1 dalies 2 punktą Konstitucinis Teismas savo sprendimu atsisako nagrinėti prašymą, jeigu jo nagrinėjimas yra nežinybingas Konstituciniam Teismui.

5.2.7. Taigi yra pagrindas atsisakyti priimti nagrinėti šią pareiškėjos prašymo dalį.

6. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, darytina išvada, kad yra pagrindas atsisakyti priimti nagrinėti pareiškėjos prašymą Konstituciniame Teisme.

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo įstatymo 22 straipsnio 3, 4 dalimis, 25 straipsnio 1 dalies 3 punktu, 28 straipsniu, 69 straipsnio 1 dalies 1, 2 punktais, 2 dalimi, Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas

nusprendžia:

Atsisakyti nagrinėti pareiškėjos [duomenys neskelbiami] prašymą Nr. 1A-127/2021.

Šis Konstitucinio Teismo sprendimas yra galutinis ir neskundžiamas.

Konstitucinio Teismo teisėjai

Gintaras Goda

Vytautas Greičius

Danutė Jočienė

Giedrė Lastauskienė

Vytautas Mizaras

Algis Norkūnas

Daiva Petrylaitė

Janina Stripeikienė